

e mala femna pus: / meylor estar faria / ab dues grans serpents, / que ab femna qui sia / mala e trop sabents» (173c): una muller molesta, que es fa odiosa, és el gran què per fer marxar l'home de casa, tal com un amo o senyor de casa n'és foragitat pel fum, el sutge (*estelli*) o els dragons que la infesten: no oblidem que Guillem pensa en els pobles freds de Segarra en el segle XIII, on no es pot viure sinó vora una llar ben encesa, però si el foc no tira o si cau sutge o s'hi veuen dragons, l'amo de la casa s'estima més anar-se'n a la taverna, a la cecera o a lloc pitjor. També figura *dragó* junt amb *stellio* com a traducció de l'àrab *birba* en *RMA.*, S. XIII (p. 591).

OPou distingeix com a *drac* el serpent i *dragó* el gecko: «*dragó*: stellio; *drac*: draco, -onis» (*ThPu.*, 89). Avui *dragó* en aquest sentit és un terme general a gran part del Princ., almenys en tota l'àrea de parlar oriental; també el tinc anotat en el Priorat i Ribera (Capçanes, Ascó, 1935-6); n'he vistos molts a Mallorca (i a Sóller em donaven el mateix nom, 1953), i he constatat que és conegut a totes les zones muntanyoses valencianes: Vilafamés, Vistabella, Xodos, i fins a Crevillent vàrem passar per la *Lloma's Dragons* (1961-63); en el parlar xurro d'Alcúdia de Veo en diuen *adragón*. Altrement no és solament en català on DRACO ha passat a designar un petit rèptil o llangardaix: Rohlf's (*ZRPb.* II, 274) assenyala a la Basilicata, si bé en una colònia lingüística piemontesa, Picerno, *ndragóna* «ramarro» precisant que és el «smaragdteichse» o sigui llangardaix esmaragdí, de color verd pujat.

Drago, veg. DCEC; *dracina*; *dràcic*. *Draconina*. *Dra-cocèfal*. *Dracontic*.

Draga 'insecte alat de cos llarg i feixuc' pallarès: a la vall de Cardós i Vall Ferrera (BDC xxiii, 286), Andorra (*DAG.*), Barravés (BDC vi, 25) i Flamicell: «els bons pescadors de canya esquen l'ham amb *dragues* i *dragots*, una mena de cuquetes, grogues les primeres i vermelles les altres, que es fan sota els rocs a la vora dels rius» (Violant, BCEC xlv, 358); segueix en ús per l'Alt Aragó, fins a l'alta Vall de Broto: a Torla m'expliquen que per pescar «en tiempo de la pasa (de la trucha), emplean la *drága*, y principia la pasa de la mosca: la *draga* es un gusanico que se abre el casco» (o sigui el pescador li bada el cap) (1965).

AlcM suggereix: «podria esser un derivat postverbal de *dragar* 'engolir', pel fet d'esser usades les dragues com a esquer i devorades pels peixos; però sembla més probable que sigui un mot pre-romà». Em pregunto: per què més probable? Puix que l'atrau aquesta idea li brindo la probabilitat que vagi existir un illiri *DRAGA 'solatge' (< indoeur. *DHROGHĀ) que Gustav Meyer dedueix d'una banda de l'alb. *drā* 'solatge de l'oli', i d'altra banda partint de l'escandinau antic *dregg*, d'on és manllevat l'anglès *dreg* 'solatge, morques' (veg. *Alban. Studien* III, § 65). Doncs, mot sorotàptic? No hi crec. Em sembla que es tracta d'una denominació d'antic fons humorístic, per comparació de l'infeliç animaló alat, de cos llarg i feixuc, amb el

ferotge dragó o llangardaix alat de les llegendes: possiblement es formà primer el nom del *dragot* i d'aquest s'extragué després *draga*.

Dragonera, com a nom de la illeta mallorquina [Cròn. de Jaume I i del Cerimoniós] deu venir-li del gran nombre de dragons (geckos) que hi observarien els expedicionaris catalans; no és segur, doncs, que hagi de ser de data mossàrab, car la Crònica del Conqueridor hagué d'escriure's quan ja feia alguns decennis del fet; cf. *Dragonar*, veïnat a Sóller. Com a nom de planta ja en OPou («*dragonera* o *serpentina*: *dracantium*», *ThPu.*, 49, i és denominació inspirada en els mateixos motius que els noms sinònims citats per OPou); *dragontea*, *dragontina*, *dragonària*. *Dragoní*; *dragolí*, per dissimilació en el plural *dragonins*.

Dragar [1647, DTo.], com demostro en el DCEC igual el cast. *tragar* que aquest verb català deriven de *drac*, amb el sentit primitiu de 'devorar com un drac famolenc'; *dragador*, *dragaire*, *dragament*. *Dragant* 'cap de dragó' [1448].

CPT.: *Draga*-llengües. *Draga*-pa.

1 Em deien a Capçanes que tenen *biri* o sigui 'verí' (1935). A Alcúdia de Veo deien que «sort què són sords» perquè sí no... I cantaven una cobla apariant-los amb la «vífora» (1961).

DRACMA, pres del ll. *drachma*, i aquest, del gr. *δραχμή* id. □ 1.ª doc.: 1460, JRoig, *Spill*.

Com a nom d'una moneda antiga. Per a un pes, en alguna traducció del S. xv; i la variant vulgaritzada *drauma* en doc. de 1474 i dos textos de c. 1500 (*AlcM*, s.v.); i OPou: «los apothecaris de nostres temps no usen més d'estos pesos --- gra, dels quals 20 fan un escrupol --- escrupol, dels quals tres fan una *drachma*; *drachma* de les quals 8 fan una onça» (*ThPu.*, 207).

Dra-cocèfal, V. *drac* *Draconina*, *dracontic*, V. *drac*

DRAGA i DRAGAR, 'escurar el fons d'un riu, port, etc.', pres de l'angl. *drag* 'arrossegar' i 'draga', probablement per conducte del fr. *drague*. □ 1.ª doc.: *draga*, 1868, *SLitCosta*.

DERIV.: *Drगत* m. *Dragador*.

Draga insecte, V. *drac* *Dragagant*, *dragant*, V. *tragacant* *Dragaire*, *dragallengües*, V. *dragar* (DRAC) *Dragant* 'cap de dragó', V. *drac* *Dragar* 'engolir', V. *drac* *Dragar* port o riu, V. *draga*

Dragea o *drageia* 'confits', V. DCEC (GRAJEA) i ací *adragea* *Drago*, V. *drac* *Dragó*, *dragolí*, V. *drac* *Dragoman*, V. *torcimany* *Dragona*, *dragonar*, *dragonera*, *dragoni*, *dragonita*, *dragontea*, *dragontina*, *dragot*, V. *drac*

+DRAINÀ, 'mena de figa', origen incert. Sembla ser un mot rossellonès o vallespirenc: «però fes una pausa a la figuera, / on pots collir *draines* assegut», Edmond Brazés, el poeta de Ceret (en *L'Ocell i les*